

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 57/08-14

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 13. februára 2008 predbežne prerokoval sťažnosť T. R., K., zastúpenej advokátom JUDr. J. D., P., vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky rozsudkami Okresného súdu Prievidza č. k. 12 C 211/01-65 z 24. júla 2003 a č. k. 12 C 211/01-213 z 30. septembra 2005 a Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 5 Co 308/03 z 23. júna 2004 a sp. zn. 4 Co 349/2005 z 11. októbra 2006 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť T. R. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 11. decembra 2006 doručená sťažnosť T. R. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“)

rozsudkami Okresného súdu Prievidza (ďalej len „okresný súd“) č. k. 12 C 211/01-65 z 24. júla 2003 a č. k. 12 C 211/01-213 z 30. septembra 2005 a Krajského súdu v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 5 Co 308/03 z 23. júna 2004 a sp. zn. 4 Co 349/2005 z 11. októbra 2006.

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka u svojho pôvodného zamestnávateľa T., s. r. o., získala chorobu z povolania a v konaní pred okresným súdom sa od žalovaného domáhala nárokov z toho vyplývajúcich. Okresný súd ostatným rozsudkom č. k. 12 C 211/01-213 z 30. septembra 2005 súc viazaný právnym názorom odvolacieho súdu priznal sťažovateľke náhradu za stratu na zárobku iba vo výške 19 477 Sk za mesiace máj až november 2000 a za ostatné mesiace jej do náhrady za stratu na zárobku započítal pravdepodobný zárobok v mesačnej výške 5 714 Sk. Proti tomuto „nespravodlivému a nezákonnému“ rozsudku podala odvolanie, ale odvolací súd prvostupňový rozsudok potvrdil. Tento rozsudok je v rozpore s ustanovením § 195 Zákonníka práce, ktorý jasne určuje, ako sa má vypočítať náhrada za stratu na zárobku. Uvedený zákon nemá také ustanovenie, podľa ktorého je možné započítavať do náhrady za stratu na zárobku, pravdepodobný zárobok. Poukázala na ustanovenie § 195 ods. 4 Zákonníka práce, podľa ktorého do náhrady za stratu na zárobku možno započítavať iba taký zárobok, ktorý by sťažovateľka dosiahla pri práci, ktorá jej bola zabezpečená a ktorú odmietla vykonávať. Jej však žiadna práca ponúknutá nebola ani si sama prácu nemohla nájsť. V tomto ohľade poukázala tiež na rozhodnutie Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. IV. ÚS 568/2000 z 30. septembra 2002.

Sťažovateľka vo svojej sťažnosti navrhla, aby ústavný súd takto rozhodol:

„1/ Zrušil rozsudok Krajského súdu v Trenčíne č. 5 Co 308/03-107 zo dňa 23. 1. 2004 ako aj rozsudok 4 Co 349/2005-247 zo dňa 11. 10. 2006,

2/ Zrušil rozsudok Okresného súdu v Prievidzi č. 12 C 211/01-65 zo dňa 24. 7. 2003 ako aj č. 12 C 211/01-213 zo dna 30. 9. 2005.

3/ Prikázal Okresnému súdu v Prievidzi, aby vo veci ďalej konal a vyniesol rozsudok o mojej náhrade na strate na zárobku, ktorý bude v súlade s ustanovením § 195 Zákonníka práce č. 65/1965 Zb.

4/ Ukladá Krajskému súdu v Trenčíne zaplatiť sťažovateľke trovy právneho zastúpenia (...).“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Sťažovateľka namietala porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy rozsudkami krajského súdu sp. zn. 5 Co 308/03 z 23. januára 2004 (správne má byť z 23. júna 2004, pozn.) a sp. zn. 4 Co 349/2005 z 11. októbra 2006 a jemu predchádzajúcim rozsudkom okresného súdu č. k. 12 C 211/01-65 z 24. júla 2003 a č. k. 12 C 211/01-213 z 30. septembra 2005.

1. K časti sťažnosti týkajúcej sa namietaného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy ostatným rozsudkom krajského súdu sp. zn. 4 Co 349/2005 z 11. októbra 2006

V zmysle konštantnej judikatúry ústavného súdu je dôvodom na odmietnutie návrhu pre jeho zjavnú neopodstatnenosť absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným konaním alebo iným zásahom do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej. Inými slovami, ak ústavný súd nezistí relevantnú súvislosť medzi namietaným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých navrhovateľ namieta, vysloví zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti a túto odmietne (mutatis mutandis I. ÚS 12/01, I. ÚS 124/03).

Podľa svojej konštantnej judikatúry ústavný súd nemá zásadne oprávnenie preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil (II. ÚS 21/96). Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy totiž vyplýva, že ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov. Úlohou ústavného súdu nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ústavy (I. ÚS 13/01).

Sťažovateľka v podstate namietala, že krajský súd svojím ostatným rozsudkom sp. zn. 4 Co 349/2005 z 11. októbra 2006 porušil čl. 46 ods. 1 ústavy tým, že nerešpektoval ustanovenie § 195 Zákonníka práce, ktorý jasne určuje, ako sa má vypočítat' náhrada za

stratu na zárobku. „Uvedený zákon nemá také ustanovenie, podľa ktorého je možné započítavať do náhrady za stratu na zárobku, pravdepodobný zárobok.“

Pokiaľ ide o napadnutý rozsudok krajského súdu, úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti sťažovateľky bolo zistiť, či sú právne závery, o ktoré krajský súd oprel svoj rozsudok sp. zn. 4 Co 349/2005 z 11. októbra 2006, zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné. Za týmto účelom ústavný súd preskúmal obsah odôvodnenia napadnutého rozsudku krajského súdu, v ktorom sa okrem iného uvádza:

„(...) Napadnutým rozsudkom súd prvého stupňa uložil odporcovi povinnosť zaplatiť navrhovateľke z titulu náhrady straty na zárobku po skončení pracovnej neschopnosti 19 477,- Sk s úrokom z omeškania (...). V prevyšujúcej časti súd návrh zamietol a odporcovi náhradu trov konania nepriznal. (...) Svoje rozhodnutie súd prvého stupňa odôvodnil ustanoveniami Zákonníka práce, platného do 1. 4. 2002 a to ustanovením §-u 190 ods. 3, § 193 ods. 1, § 195 a § 201 ods. 1 ako aj výsledkami vykonaného dokazovania, keď mal preukázané, že v danom prípade predmetom konania zostal nárok navrhovateľky na náhradu za stratu na zárobku po skončení práceneschopnosti a to po ukončení pracovného pomeru za dobu od mesiaca marec 2000 až do 31. 12. 2003. V danej veci bolo dôležité posúdenie, v akej výške vzniká škoda navrhovateľke po skončení jej pracovného pomeru, ktorá je však v priamej príčinnej súvislosti len s chorobou z povolania. (...) Podľa stanoviska MUDr. J. K., navrhovateľka je obmedzená v pracovnej spôsobilosti v dôsledku choroby z povolania (...). Podľa jeho názoru by navrhovateľka mohla vykonávať prácu v uzavretom priestore bez vystavenia nepriaznivým klimatickým podmienkam (...) mohla by vykonávať prácu v sede ako spojovateľka, prípadne informátorka. Súd konštatoval, že navrhovateľka je oproti zdravým nezamestnaným osobám teda v nevýhode, pretože má výrazne obmedzenú možnosť uplatniť sa na trhu práce, ale na druhej strane nárok na náhradu škody môže byť dôvodný len vtedy, keď škoda vo forme nedosiahnutia zárobku je v príčinnej súvislosti len s chorobou z povolania ako škodnou udalosťou. Preukázanie príčinnej súvislosti v zodpovednostnom právnom vzťahu je pritom na poškodenom zamestnancovi. Navrhovateľka pritom vôbec nepreukázala, že za žalované obdobie

nedosiahla zárobok len pre chorobu z povolania a nie aj z iných príčin. Ved' nakoniec jej invalidita nie je úplná a určitou pracovnou spôsobilosťou nepochybne disponuje. Vychádzajúc z uvedeného, ako aj z právneho názoru odvolacieho súdu, súd započítal pravdepodobný zárobok, ktorý by navrhovateľka preukázateľne dosiahla pri práci vrátničky - člena strážnej služby za pracovných podmienok, ktoré by jej bol odporučil aj lekár. (...) Celkom za žalované obdobie u navrhovateľky strata na zárobku predstavuje sumu 19 477,- Sk a pokiaľ si uplatnila sumu vyššiu vo zvyšku súd návrh zamietol ako nedôvodný. (...)

Proti tomuto rozsudku podala včas odvolanie navrhovateľka (...). Namietala, že rozsudok je v rozpore s ust. §-u 195 Zákonníka práce, v ktorom je jednoznačne určené, čo sa od hrubého priemerného mesačného zárobku má odpočítavať. V celom zákonníku práce nie je uvedené, že z prislúchajúcej náhrady za straty na zárobku sa môže odpočítavať pravdepodobný zárobok. Takýto postup je aj v rozpore so základnými zásadami Zákonníka práce. (...) Poukázala na to, že ona po celú dobu bola evidovaná na Úrade práce v P. ako uchádzačka o zamestnanie, ale žiadna práca jej nebola ponúknutá a ani jej samej sa nepodarilo žiadnu prácu nájsť a to len pre jej choré ruky. (...)

K podanému odvolaniu navrhovateľky sa písomne vyjadril vedľajší účastník na strane odporcu, ktorý žiadal rozsudok súdu prvého stupňa ako vecne správny potvrdiť (...). Prvostupňový súd aj v súlade s rozhodnutím Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3 Cdo 93/03 započítaval pravdepodobný zárobok, ktorý by navrhovateľka preukázateľne dosiahla pri práci vrátničky za pracovných podmienok, ktoré by jej bol odporučil aj vedúci lekár oddelenia pracovného lekárstva a ktorá zodpovedá aj jej kvalifikácii.

Odvolací súd preskúmal vec (...) a dospel k záveru, že odvolanie navrhovateľky nie je dôvodné a rozsudok súdu prvého stupňa je potrebné ako vecne správny (...) potvrdiť z týchto dôvodov:

V prejednávanej veci súd prvého stupňa vykonal dokazovanie navrhované účastníkmi konania, potrebné na správne právne posúdenie veci, tieto dôkazy potom v zmysle §-u 132 O. s. p. vyhodnotil a vec po právnej stránke správne posúdil. Odvolací súd sa plne stotožnil s názorom súdu prvého stupňa, že navrhovateľke patrí strata na zárobku po skončení práceneschopnosti od marca 2000 do septembra 2000 vrátane a tiež sa stotožnil s postupom súdu prvého stupňa, ktorý započítal pravdepodobný zárobok, ktorý by navrhovateľka preukázateľne dosiahla pri práci vrátničky - člena strážnej služby za pracovných

podmienok, ktoré by jej odporučil aj lekár.

Z dokazovania vykonaného súdom prvého stupňa bolo nepochybne preukázané, že navrhovateľka trpí chorobou z povolania a odporca ako jej zamestnávateľ nesie objektívnu zodpovednosť za škodu, ktorá jej vznikla v súvislosti s touto chorobou z povolania. Odporca svoju zodpovednosť ani nepopiera. Spornou otázkou medzi účastníkmi konania bola len zodpovednosť odporcu na nezamestnanosti navrhovateľky pre zníženie jej pracovnej schopnosti v dôsledku choroby z povolania. Uvedenú spornú otázku súd prvého stupňa po právnej stránke správne posúdil a svoje rozhodnutie aj náležité odôvodnil. (...) Súd prvého stupňa správne posúdil aj zodpovednosť odporcu za škodu v čase nedobrovoľnej nezamestnanosti navrhovateľky. Aj Najvyšší súd SR už judikoval vo svojich rozhodnutiach uvedenú otázku a dospel k záveru, že skutočnosť, že poškodený zamestnanec sa nemôže zamestnať v inom zamestnaní, ktoré by zodpovedalo jeho pracovným úrazom, či chorobou z povolania zníženej pracovnej schopnosti len pre nedostatok pracovných miest, nie je spôsobená v príčinnej súvislosti s pracovným úrazom (chorobou z povolania), ale situáciou na trhu práce. Nedostatok vhodných pracovných príležitostí je objektívnou okolnosťou a postihuje všetkých zamestnancov bez ohľadu na to, či ich pracovná schopnosť bola znížená pracovným úrazom (chorobou z povolania) alebo z iných príčin (rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3 Cdo 93/03). Tento názor správne rešpektoval vo svojom rozhodnutí aj súd prvého stupňa a odvolací súd sa s ním stotožňuje.

Navrhovateľke ako čiastočne invalidnej dôchodkyni zostal určitý pracovný potenciál a súd prvého stupňa potom správne zisťoval, aký by dosiahla príjem ako inžinierka (prípadne vrátnička) a tento pravdepodobný zárobok aj správne zarátal. Od mesiaca október 2000 navrhovateľke nárok na náhradu straty na zárobku nevznikol, pretože započítavaný pravdepodobný zárobok v sumách, zistených v predložených mzdových listoch spolu s invalidným dôchodkom presahuje priemerný zárobok z rozhodného obdobia a to i po jeho príslušných valorizáciách. Súd prvého stupňa správne navrhovateľke už od tohto obdobia nárok na náhradu straty na zárobku nepriznal. Súd prvého stupňa potom správne priznal navrhovateľke náhradu straty na zárobku za žalované obdobie v celkovej sume 19 477,- Sk, v súlade s nariadením vlády SR č. 87/1995 Z. z. priznal navrhovateľke z jednotlivých mesačných úhrad aj úrok z omeškania (...) a vo zvyšnej časti (pokiaľ sa navrhovateľka domáhala priznania vyššej sumy s príslušenstvom) správne návrh zamietol.

Z uvedených dôvodov odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa ako vecne správny potvrdil. Odvolací súd pritom poukazuje na podrobné odôvodnenie rozsudku súdu prvého stupňa, s ktorým sa stotožňuje.“

Podľa názoru ústavného súdu uvedený výklad krajského súdu nemožno považovať za zjavne neodôvodnený alebo arbitrárny. Skutočnosť, že sťažovateľka sa s názorom krajského súdu nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia krajského súdu. Preto bolo potrebné sťažnosť sťažovateľky v tejto časti odmietnuť ako zjavne neopodstatnenú.

Nad rámec uvedených skutočností ústavný súd uvádza, že poukazovanie sťažovateľky na rozhodnutie Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. IV. ÚS 568/2000 z 30. septembra 2002 neobstojí, pretože toto rozhodnutie nie je jednak precedentné pre rozhodovanie ústavného súdu v danej veci a jednak nerieši primárne sťažovateľkou nastolený problém, či bolo alebo nebolo možné v okolnostiach danej veci vychádzať z pravdepodobného zárobku.

2. K časti sťažnosti týkajúcej sa namietaného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy ostatným rozsudkom okresného súdu č. k. 12 C 211/01-213 z 30. septembra 2005

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je právomoc ústavného súdu na konanie o sťažnosti daná len vtedy, ak o ochrane tých práv a slobôd, ktorých ochrany sa sťažovateľ domáha pred ústavným súdom, nekoná iný súd. Spomínané ustanovenia ústavy určujú hranice právomoci ústavného súdu a zakotvujú podstatnú časť princípu subsidiarity, podľa ktorého sa možno ochrany práva pred ústavným súdom domáhať až vtedy, keď v Slovenskej republike neexistuje iný orgán verejnej moci, na ktorý sa môže sťažovateľ priamo obrátiť a tento má právomoc mu aj účinnú ochranu poskytnúť.

Sťažovateľka mohla podať odvolanie proti rozsudku okresného súdu č. k. 12 C 211/01-213 z 30. septembra 2005, čo aj urobila. Preto ústavný súd nemá právomoc na konanie o tej časti sťažnosti, v ktorej sa namieta porušenie práv sťažovateľky ostatným rozsudkom okresného súdu.

Nedostatok právomoci ústavného súdu na prerokovanie a rozhodnutie sťažnosti nemožno odstrániť.

3. K časti sťažnosti týkajúcej sa namietaného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy rozsudkom krajského súdu sp. zn. 5 Co 308/03 z 23. júna 2004 a jemu predchádzajúcim rozsudkom okresného súdu č. k. 12 C 211/01-65 z 24. júla 2003

Podľa § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde sťažnosť možno podať v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu. Táto lehota sa pri opatrení alebo inom zásahu počíta odo dňa, keď sa sťažovateľ mohol o opatrení alebo inom zásahu dozvedieť, pričom zákon o ústavnom súde neumožňuje zmeškanie tejto kogentnej lehoty odpustiť (napr. IV. ÚS 14/03, IV. ÚS 37/04).

Z obsahu namietaných rozsudkov okresného súdu a krajského súdu vyplýva, že v časti priznaného sťaženia spoločenského uplatnenia nadobudol rozsudok okresného súdu č. k. 12 C 211/01-65 z 24. júla 2003 (v spojení s rozsudkom krajského súdu sp. zn. 5 Co 308/03 z 23. júna 2004) právoplatnosť 3. decembra 2004 a v časti priznaného bolestného nadobudol rozsudok okresného súdu č. k. 12 C 211/01-65 z 24. júla 2003 právoplatnosť 9. septembra 2003. Vzhľadom na to, že sťažovateľka doručila sťažnosť ústavnému súdu 11. decembra 2006, je bez akýchkoľvek pochybností, že v tejto časti bola sťažnosť podaná po zákonom stanovenej dvojmesačnej lehote.

Ústavný súd preto sťažnosť v tejto časti v bode 3 po jej predbežnom prerokovaní podľa § 25 zákona o ústavnom súde odmietol ako podanú oneskorene.

4. Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd rozhodol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde tak, ako to je uvedené vo výroku tohto uznesenia.

5. Po odmietnutí sťažnosti sťažovateľky nebol už právny dôvod zaoberať sa jej ostatnými návrhmi, t. j. návrhom na náhradu trov právneho zastúpenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. februára 2008